

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb

MEDLEMSTIDNING - HÖSTEN 2012

Silverskeden

Clas August Ekberg

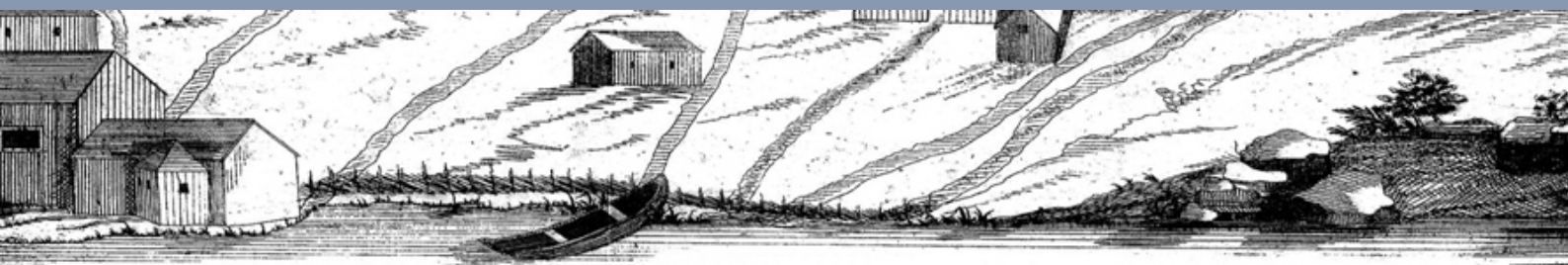
- ett skräddarliv -

rapport från
SLÄKTFORSKARDAGARNA 2012

swedenroots.se

Nyheter från **RÖTTER**

Innehåll

Ord från ordföranden	2
Redaktionens spalt	2
Anteckningar från årsmötet	3
Spåra dina släktingar	4
Utflykt till Norra Åsarp	5
Boktipset	5
Silverskeden	6
Nyheter från Rötter	8
Forskarporträttet	9
Clas August Ekberg-ett skraddarliv	10
Gökotta vid Årås	11
Program våren 2012	12

Styrelsen

Ordförande

Anna-Lena Hultman 0321-40228
konkordia@konkordia.se

Vice ordförande

Maj-Britt Johansson 0321-13066
032113066@telia.com

Sekreterare

Inga Josefsson 0321-12712
 Kassör

Björn Hallberg 0321-50419
bjhall@telia.com

Ledamöter

Monica Hållander Öhnell 0321-30178
monica.ohnell@gmail.com

Ingrid Linnarsson 0321-32450
humla@telia.com

Suppleanter

Per Börjesson 0321-30213
peraborjesson@hotmail.com
 Yvonne Henriksson 070-6089906
yh@telia.com

Föreningsuppgifter

Adress

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb
 c/o Anna-Lena Hultman
 Hössna Missionshus
 523 97 Hössna

Bankgiro: 5967-3723

Org. nr: 06012128-3246

www.konkordia.se

Medlemsavgift

100 kr/person
 plus 25 kr per familjemedlem

Medlemstidningen

Maj-Britt Johansson, Monica Hållander-Öhnell
 Roger Jarvid, Björn Hallberg

Mail till redaktionen: bjhall@telia.com

Ord från ordföranden

SLÄKTFORSKARDAGARNA 2012

Så har då årets upplaga av släktforskarförbundets årsstämma med tillhörande släktforskar dagar genomförts. Evenemanget hölls den här gången i Gävle.

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb hade i år inget ombud, men det var många andra småföreningar som inte heller skickat någon representant. Det gjorde inte så mycket för inga stora eller svåra frågor avhandlades.

Släktforskar dagarna i Gävle samlade tusentals besökare och det var ett gediget program som bjöds. Förutom över 50 utställare var det 3 föredrag parallellt under både lördagen och söndagen - och kö till de flesta föreläsningarna.

En av föreläsarna var Lars Ericson Wolke, professor i historia vid Försvärshögskolan som presenterade sin bok Soldatforska, men som vanligt fick jag inte höra något föredrag, bara hälften av en föreläsning om den finska invandringen till mellansverige! Det var kanske inte vad jag skulle valt i första hand.

Den släktforskare som inte besöker de årliga släktforskar dagarna går verkligen miste om mycket. Tänk på det till nästa år! Då ges en ny chans i Köping.

REDAKTIONENS SPALT

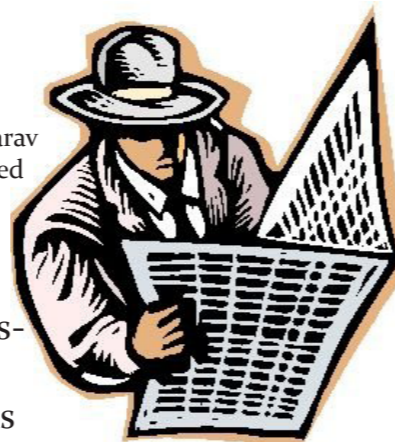
“Äntligen är hösten på väg!” Vagar man komma med ett sådant påstående? Jo, men visst är det väl skönt att få sitta ned, brasan i kaminen värmer och datorn är uppstartat och man sitter där och försöker pussla ihop alla döingar?

Sommaren var kanske inte så tokig i alla fall. Vi som inte behövde vakna då en väckarklocka ringde och stressa iväg till jobbet kunde passa på när vädret var som man önskade. Lite tur behövde man ändå. Det hade jag och min hustru.

För andra året i följd hade hon gjort en välplanerad släktrunda. I år gick den till Sörmland där vi båda har rötter på våra mödrars sida. Och vi hade verkligen tur med vädret. Under fem dagar snirklade vi runt på småvägar och letade efter anfäders boställen, besökte gamla och “nya” släktingar, fick se hur kakelugnsmakaren och hans familj hade levt. Övernattningarna gjorde vi på vandrarhem, B&B och hotell. Emellanåt inmundigade vi goda måltider, sov gott och bara hade det skönt. / Björn

Medlemsantalet är för närvarande 134 st varav 28 är familjemedlemmar, en minskning med totalt 2 jämfört mot föregående år.

Tänk alltid på, bästa medlem, att vid inbetalning av medlemsavgiften noggrant ange namn och adress så vi har någonstans att skicka medlemstidningen.

Föredrag torsdagen den 22 november kl 18.00 , Konkordiahuset, Hössna

Nattmän, rackare och resande – en släktsaga

Kaj Jensen, berättar om folket längst ner på samhällsstegen

Levnadsvillkoren för nattmän/rackare i Danmark var mycket tuffa. Socialt befann man sig längst ned i skalan och var hatad och föraktad av nästan alla. När jag studerar min släkt bakåt i tiden och då på min farmors sida finner jag att de nästan uteslutande är av nattmansläkte.

“I mitt föredrag berättar jag om många livsöden. Både från min släkt men också från andra nattmän. PludderMads, Johannes Eliassen, Axel Eliassen, Bodil Pedersdatter och många fler. Det kommer handla om fängelsevistelse, allmän jakt på nattmän, barn som föds i lador och fängelse. Barn som tas från föräldrar osv. Händelserna utspelar sig från 1600-talet fram till slutet av 1800-talet. Föredraget ger också en bild av dåtidens främlingsfientlighet. Varför kan vi inte lära oss lite av historien?”

ANTECKNINGAR från årsmötet i ULRICEHAMNSBYGDENS FORSKARKLUBB

söndagen den 11 mars 2012 i Timmele församlingshem

Till ordförande för mötet valdes, Christer Ström, och till sekreterare Inga Josefsson. Mötet inleddes med ordinarie förhandlingar. Revisionsberättelsen upplästes av Hugo Isaksson. Den visade att föreningens ekonomi är god, och att räkenskaperna är i god ordning. Styrelsen fick ett annat utseende, eftersom både Christer Ström (ordf.) Roger Jarvid (v. ordf.) och Christina Ström (suppl.) undanbett sig omval. Det blev nu Anna-Lena Hultman, som åter tog hand om rodret. Styrelsen i övrigt: Maj-Britt Johansson (v. ordf.) Inga Josefsson (sekreterare) Björn Hallberg (kassör). Ledamöter Monica Hållander-Öhnell, och Ingrid Linnarsson. Suppleanter Per Börjesson och Yvonne Henriksson. Till valberedning valdes Roger Jarvid och Susanne Ferm. Till revisorer omvaldes Hugo Isaksson och Börje Ignell. Årsavgiften lämnades oförändrad, 100 kr. för enskild, och 25 kr. för familjemedlem. Det nya utseendet på vårt medlemsblad, rönste årsmötets gillande. Efter kaffeservering fick vi sedan lyssna till Björn Lippold från Skara, som gästade oss, och på sitt mustiga sätt höll ett uppskattat föredrag om den indelte soldatens roll i historien. En faktsäckad föreläsning varvad med roliga anekdoter, som lockade till skratt. Mötet, som hade drygt 50 deltagare, var ett samarrangemang med Timmele hembygdsförening.

Spåra dina släktingar

Text: Yvonne Henriksson

swedenroots.se

Släktforskning är inte bara till för kändisar i TV som till exempel i programmet "Vem tror du att du är". Även du har möjlighet att få veta vilka dina förfäder var. Släktforskning är spännande men för den oerfarne väldigt tidsödande. www.swedenroots.se kan hjälpa dig med forskningen.

Jag heter Yvonne Henriksson, är född och uppväxt i den vackra byn Södra Säm vid Sämsjön. Från och med årsmötet 2012 är jag suppleant i Ulricehamns forskarklubb styrelse.

Mitt stora intresse för släktforskning har kommit på senare år. Jag har sparat en liten enkel "släktbok" som jag gjorde en gång på 70-talet. Där hade jag noterat mina far- och morföräldrars födelse/dödsdatum och deras syskon samt de foton jag då hade kunnat få tag i.

Det berättades för mig att min farmor hade tre syskon som emigrerade till Amerika omkring 1890, men som ingen längre visste något om, så ett visst släktforskar intresse fanns det redan då. Jag började forska i min egen släkt och fann ganska snart att det är emigranterna som jag är mest intresserad av.

Jag tycker det är väldigt roligt och givande att hjälpa ättlingar till emigranter att hitta sina svenska rötter och det har blivit främst personer från USA men även Canada, Australien och England.

Genom släktforskningen och med hjälp av min websida www.swedenroots.se har jag fått otroligt många kontakter

som är både trevliga och inspirerande.

Bland dem som jag släktforskat åt tänker jag särskilt på Robert Carlsson från Colorado. Hans mormor Mathilda Carolina Andersson, född 1867 emigrerade 1881 med föräldrar och syskon till Baltimore, Maryland.

Robert hade själv släktforskat i flera år och hittat många andra förfäder och släktingar men inte Mathildas släkt i Sverige. Robert letade i över 10 år och var tre gånger i Sverige för att försöka hitta sin mormors ursprung. Han kontaktade mig och jag lyckades hitta Mathildas födelseplats och hennes förfäder i Södermanland.

Har du kört fast i ditt eget sökande?

Jag hjälper dig att komma vidare då jag har tillgång till ett flertal databaser över Sveriges församlingar med mera mellan åren 1780-2009. Tveka inte att kontakta mig, även om du är osäker på dina källdata. E-post: info@swedenroots.se

Söndag den 22 april Utflykt till Norra Åsarp

Text: Maj-Britt Johansson

Från år 1947, och fyrtio år framåt drev Assar Vilgotsson, tillsammans med sin fru Britta, en diversehandel i N. Åsarp. År 1987 lade de dock, som pensionärer, ner verksamheten.

Men tro inte att Assar, likt Stig Grybes lanthandlare, "slog en sjutumsspik i dörra". Nej han förvandlade lokalerna till ett museum över gången tid, och den här eftermiddagen hade han besök av ett tiotal intresserade från vår forskarklubb.

Där stod han nu, bakom disken, begåvad med mycket humor och ett gott minne, i sin välfyllda butik, klädd i handlarrock, och med blyertspennan bakom högerörat.

På disken stod kassaapparaten. Den pinglade, sa han, om någon klämfingrig person skulle få för sig att öppna den då handlar'n var ute i bakre regionerna och hämtade en sill i tunnan, eller tappade upp fotogen. Där stod också ställningen med pappersrullar i några olika bredder, och på en hylla låg påsar med granna julmotiv, som husmödrarna köpte specerier i före jul. Det var mycket noga, för se det blev ju så fint i köksskåpet.

I hyllan med tvättmedel fanns bland annat Henko, som användes till blötläggning, och Persil att tvätta i. Tyckte man inte att lakanen blev riktigt vita, då fanns det blåelse att köpa! Naturligtvis fanns där kaffe. Rostat och orostat. Snus, pilsner och veckotidningar. Porslin, och sybehör. Och leksaker till julklappar åt barnen. Och i taket hängde verktyg och

allehanda nyttiga föremål. Och mycket, mycket mera. Med andra ord, där fanns allt som krävdes för livets nödtorft.

En fyrkantig trälåda? Sådana samlade bondmororna ägg i. Det understa lagret hade väl inte alltid "bäst före datum" då de kom till butiken med dem. Men på hemvägen var lådan, som regel, fylld med varor istället.

År 1962 övergick Vilgotsson, som första butiksägare mellan Falköping och Ulricehamn, till självbetjäning. Detta föll inte alla kunder på läppen. "Då handlar vi inte här längre", sa de. "Det var riktigt nervöst", säger han, "men det gick bra. De som hade hotat mest, var de som plockade flitigast. Det enda vi inte kunde sälja färdigförpackat, var bitsocker, så det fick vi hålla upp och väga upp i påsar, som vanligt."

Nu är även det rummet, sedan länge, tömt på sin affärsinredning, och istället fyllt utav allehanda föremål från gången tid, som väckte många minnen. Vad som var roligast var att han hade en historia bakom allting. Var och när han köpt prylarna, vad han betalt, och i en del fall vad de hade använts till. Detta blev en riktig nostalgitripp och stället var väl värt ett besök.

BOKTIPSET!

Nu finns den nya handboken SOLDATFORSKA nr 4 till försäljning!

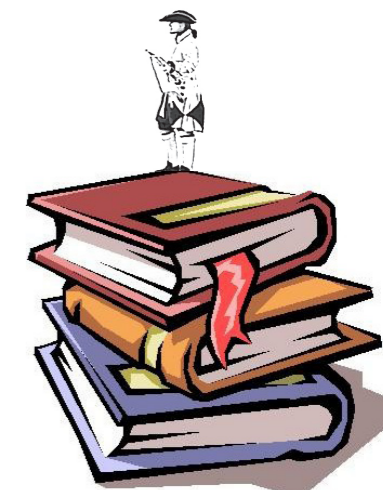
En handbok om hur du kan finna dina militära förfäder. Här ges tips om forskning efter 1500- och 1600-talens knektar, om 1700- och 1800-talens indelta soldater och båtsmän, om 1800-talens beväringar och om 1900-talens värnpliktiga.

Du får också hjälp med att orientera dig bland myllret av rullor och lönelistor, bland soldatkontrakt och torpsyneprotokoll, men också bland de värnpliktigas stamkort, militära räkenskaper och stridsrapporter.

I den här boken finns också mycket annan information som aldrig tidigare har behandlats i vägledning för släktforskare, exempelvis om de Finlandsfrivilligas eller FN-soldaternas tjänst utanför landets gränser, eller information om hur man spårar uppgifter om ryttarnas hästar, om soldaternas rustning eller om de värnpliktigas kaserner.

Författare: Lars Ericson Wolke

Pris: 235 om du är medlem i Ulricehamnsbygdens forskarklubb.

Silverskeden

Text: Sven Vångell

Vid arvskifte efter mina föräldrar omkring 1995 fick jag en vacker silversked som enligt gravvren tillhört min farfars halvbror Johan Vitalis Hallgren. Skeden låg i flera år i en låda och jag tog fram den ibland och undrade då vem denne Vitalis kunde ha varit och jag började sammanställa vad jag själv kom ihåg och vad mina närmaste släktingar kom ihåg.

Vitalis var född 1874 den 5 juni troligen i torpet Starrakullen. Det var ett torp under gården Nedergården i Kärråkra. Fadern hette Anders Jan Johansson född 1845-04-10 och död 1913-11-01. Han arrenderade Starrakullen 1893 till 1904 vilket vi kan läsa i Berndt Evertssons utmärkta bok "Torp och backstugor i Kärråkra socken". Jag fick fram att Vitalis hade tagit värvning vid Kungl. Göta Artilleriregemente i Göteborg 1890-07-21, alltså endast 16 år gammal, men redan 1894 avviker han från regementet och blir återförd i kyrkböckerna till Kärråkra. Här blir han noterad som obefintlig. Enligt rykten i socknen skulle Vitalis ha varit hemma på permission och detta kan ha varit omkring 1894 och då varit med som åskådare på ett bröllop eller en auktion och där råkat i slagsmål. Han var ju utbildad soldat och säkerli-

gen vältränad och han fällde snart sin motståndare med ett kraftigt slag mot ansiktet. Tyvärr träffades ett öga och det såg bedrövt illa ut. Fjärdingsman tillkallades eller kanske ingick i åskådarskaran. Vitalis blev rädd. Han förstod att nu var hans framtid i fara. Han sprang från gården och lär ha gömt sig i en rågåker och där låg han gömd i två dagar. Sedan lyckades han ta sig till en järnvägsstation och resa iväg och försinna. Han hördes aldrig av och 1924 blir han enligt domstolsbeslut dödförklarad med angiven dödsdag 1924-03-14.

Men 1928 en mörk kväll knackar Vitalis på i en gård i Boarp. Där blir han inte trodd på sitt ord att han är Vitalis ifrån Baggården så han får gå vidare. I församlingsboken finns följande notering för samma år "hos Klas Svensson i

Baggården innebor tillsvidare den från Norge vid arvskifte efter föräldrarna, återvände Klas Levins halvbror Johan Vitalis Andersson (Hallgren) (Överförd från O.bef.boken 1928 9/11)".

Redan 1929-09-18 finns det en uppgift att Vitalis ingått äktenskap med sömmerskan Anna Maria (Maja) Johansson f. 1877-09-23 i Södra Vänga. Maja hade tidigt råkat illa ut och 1905-02-12 fött ett barn u.å. som fick växa upp hos Majas föräldrar, hemmansägaren Karl Johansson och hans hustru i Baggården Öjelunda, Kärråkra. Flickan döptes till Iris Alice och blev så småningom den som tillsammans med sin man Adolf Blomén kom att öppna sitt hem för Vitalis och Maja när de blev gamla. Men 1910 råkar Maja "i olycka" igen. Hon föder nu ett barn som dör och för att ha fött i ens-

lighet och förstört fostret som dött dömdes hon för detta brott till 6 månaders straffarbete.

Samma dag som de gifte sig, den 18 sept. 1929, är noterat att Vitalis och Maja utflyttat till Dränggården i Rångedala till ett litet torpställe som hette Charlottendal. Vitalis är nu 55 år och försörjer sig med diverse arbeten i bygden. Maja bidrar med att sy vackra klänningar och kappor åt damerna. Vitalis var också en ivrig jägare och skötte jakthundarna åt ett antal "storgubbar" från Borås. Alla dessa hundar behövde ju mat och Vitalis brukade skjuta grävlingar som han kokade i brygghusgrytan. Det berättas att han efter en lyckad jakt dag bjöd alla jägarna på kaffe och goda smörgåsar med pålägg av kokt kött. Att det var grävlingsskött berättade han först långt senare.

Paret bor på Charlottendal i 19 år till 1948 då de flyttar till Majas dotter Iris Blomén i gården Stigen i Möne. Här bor de till sin död, Maja 1957 och Vitalis 1961. De vilar nu på Möne kyrkogård.

Så här långt är det kanske inte någon märkligare historia men Vitalis var dock borta i 30 år och det måste ha hänt en hel del men han har inte berättat för någon om denna tid mer än att han varit i Norge och arbetat med lite av varje. Men jag hade ju silverskeden som kanske var en ledtråd. Vid närmare granskning fann jag att den var tillverkad för Ak-

Johan Vitalis Hallgren

ershus Landbrugsselskap. Via internet fick jag fram att sällskapet upphört för länge sedan men i dag finns en motsvarighet som heter Landbruksavdelningen hos Fylkesmannen i Oslo och Akershus. Via olika kontakter fick jag tag i Lantbruksdirektören Lars Martin Julseth och jag redogjorde för honom vilka uppgifter jag sökte angående Johan Vitalis Hallgren.

Han var vänlig nog att undersöka saken. Efter några dagar fick jag svar. I ett gammalt arkiv från det första sällskapet hade man funnit att bland andra hade en person vid namn Johan Hallgren "Tilldelats en silver sked som premie för lang og tro tjenste efter 10 år som

tjener hos Johanne Holter på gården Ferstad i Nannestad Kommune". På olika vägar fick jag senare kontakt med nuvarande ägaren till gården Ferstad, Johan Olov Holter, sonson till Johanne Holter. Min hustru och jag besökte för något år sedan denne Johan Holter och hans hustru Marit och fick en pratstund vid kaffebordet i deras stora hus på gården Ferstad. De hade naturligtvis inga direkta minnesbilder från 1920-talet men hade hört talas om "svensken" som han kallades. De berättade att Johannes man, som också hette Johan, dog i unga år 1920. Vid den tiden byggdes en ny ladugård på gården och svensken hade under lång tid varit sysselsatt med att köra fram sten från åkrarna för att användas som fyllnad och grund. Allt arbete skedde med handkraft men det fanns ett tiotal arbetshästar på gården vilket säger en del om gårdens storlek.

Efter Vitalis återkomst från Norge pratades det om på bygden att han skulle ha varit gift och haft barn i Norge och att hustrun och barnet hade dött i lungshot. Han hade vid något tillfälle tillfrågats om detta men svarat med ett mycket bestämt nej.

Charlottendal revs när motorvägen byggdes genom Rångedala för torpet låg alldeles intill där motorvägen skulle fram. Endast den gamla jordkällaren finns kvar och kan ses från vägen om man vet var man skall titta.

Bondhustru i Rångedala tog stor duvhök med händerna.

En synnerligen ovanlig händelse inträffade på onsdagen i Charlottendal i Rångedala, där en bondhustru med blotta händerna fångade en kraftig duvhök och förpassade den ur livet.

Hustrun i fråga, fru Maria Hallgren, var på eftermiddagen ensam hemma, då hon fick höra ett kraftigt oväsen ute från gården. Då hon sprang ut, fick hon se, att en stor duvhök slagit ner på en höna. Utan att tveka sprang hon fram, tog tag i duvhöken med händerna och slog den mot husväggen, så att den dog. Den överfallna hönan blev av med ett par fjädrar, men det var också allt.

Duvhöken visade sig mäta 1,20 m. mellan vingspetsarna. Den kommer nu att uppstoppas som ett minne från den egendomligaste hökjakt, som ägt rum i dessa trakter.

Bidraget från 1940-talet är insänt av Per Börjesson

Nyheter från

Text: Anna-Lena Hultman

I samband med Släktforskarlagarna sista helgen i augusti, brukar det varje år presenteras en del nyheter för släktforskare, så även i år. Gravstensinventeringen som presenterades i förra numret av medlemstidningen, har rönt stor uppmärksamhet och antalet inmatade gravar ökar för varje dag. I skrivande stund har 50.329 gravar omfattande 110.347 personer matats in. I våra bygder är det Timmele kyrkogård som just nu registreras.

Foto från Bethany Lutheran cemetery i Cranston, Rhode Island

Gravstensinventeringen har nu kompletterats med internationella gravstensinventeringen. Den finns under samma flik i Rötter. Vi svenskar reser ju mer och mer ut i världen och många stannar ibland till vid någon kyrkogård, tar en promenad och kopplar av. Det är då spännande att bland alla utländska namn hitta en "svensk" gravsten. Kanske är det en "kändis" som dött och begravts utomlands eller kanske någon som emigrerat och bott där hela livet.

De stora massorna av "svenska" gravar utomlands finns naturligt vis i USA. I vissa områden finns hela kyrkogårdar med bara svensk klingande namn och då är det vårt att låta bli att fota alla. Även i våra nordiska grannländer finns många av våra landsmän begravda, gravar som kan vara svåra att hitta.

Just nu finns två hela amerikanska kyrkogårdar inlagda. Det är Almelund i Minnesota där de flesta begravda hade sina rötter i Kronobergs län och Cranston i Rhode Island där Redvägsborna dominerade. Där finns Silven från från Sillebacken, Hössna, Brown (Brun) från Brunsered, Liared, Grann från Ulricehamn, Sjögren från Lursten i Hällstad m fl.

www.genealogi.se/gravproj/ - klicka på Sök internationell grav

Nya skivor

BEGRAVDA I SVERIGE 2 är framtagen i ett samarbetsprojekt mellan Sveriges kyrkogårdsförvaltningar och Sveriges Släktforskarförbund. Skivan innehåller sammanlagt drygt 6,4 miljoner begravda på ca 3000 kyrko-gårdar, eller 95% av alla digitalt registrerade i Sverige. Tidsomfattningen är 1400-2012. Skivan finns att köpa i Släktforskarförbundets bokhandel och kostar 495 kr för er som är medlemmar i Ulricehamnsbygdens Forskarklubb. Nu finns glädjande nog även Redvägs pastorat med!

ROTEMANNEN är här, och i släptåg har han över 4,7 miljoner poster ur Rotemansarkivet mellan 1878 och 1926. Hela Stockholms stad utom Övre Norrmalm, Vasastan och Bromma finns med. Du kan även titta på skannade originalsidor, om du har en Internetuppkoppling. Som grädde på moset finns beskrivningar av över hundra arkiv - församlingar, skolor, sjukhus, regementen, företag - där Rotemansarkivets människor satte sina avtryck. Stadsdelarnas utveckling beskrivs i lite längre texter med bilder från de medverkande institutionerna, och med några högupplösta Stockholmskartor. Pris: 495 kr för medlemmar.

Äntligen! Ny utgåva av **SVENSKA ORTNAMN** som är kompatibel med alla Windows-versioner. Uppgifterna på CD-skivan är hämtade ur databaser hos Lantmäteriet i Gävle. Totalt redovisas drygt 410.000 ortnamn. Ett mycket användbart hjälpmedel, exempelvis om du bara ser en liten del av ett ortnamn i en gammal handling. Alla namn är kopplade till län, kommun och församling med den indelning som gällde 1999. Det framgår även vad namnet avser, exempelvis om det är en gård eller en by, koordinater för platsen samt avstånd och riktning till närmaste tätort. Pris: 200 kr för medlemmar.

Forskarporträttet

Text: Maj-Britt Johansson

Monica Hållander-Öhnell

I vår serie med forskarporträtt har nu turen kommit till Monica Hållander-Öhnell. En utav de medlemmar som varit med i vår förening ända sedan starten, år 1984, och sedan ett antal år tillbaka medlem i föreningens styrelse.

Monica är född 1949 i Ulricehamn, där hon också tillbringat sin uppväxt, tillsammans med föräldrarna Göta och Alvar Hållander, och en yngre bror. Familjen kom att, under Monicas uppväxt, bo på fyra olika ställen i Ulricehamn. Först i en villa på Jönköpingsvägen, därefter i lägenheter på Riddargatan och Jägargatan, för att år 1964 landa i en villa med adress Lövakällan 6, i Villastaden.

Skoltiden? Ja, sånär som på ett år i Vist gamla skola, var det Bogesundsskolan som gällde. Sedan kom realexamen i vad som nu heter Stenbocksskolan. Och det var också i den skolan hon, 1968, kunde sätta på sig den vita mössan. "Vi var faktiskt den sista årskullen som tog den riktiga studentexamen" säger Monica, "med ett muntligt förhör på examensdagen."

Efter tre års studier på lärarhögskolan i Jönköping var hon sedan, före jul 1971, färdig mellanstadie lärare. Första arbets-

platsen blev Tranemo skola, där hon kom att vara kvar i sex år, följda av tio år i Timmele skola och till sist tjugotre år i Blidsberg, innan hon tyckte det kunde vara dags för pension.

Så var det då detta med släktforskning. "Det var en kollega i Tranemo som väckte det intresset", säger hon. "Jag började fundera på var namnet Hållander kom ifrån, och var rötterna fanns. Så jag beställde hem rullar på biblioteket, och satt där och vevade, som man fick göra på den tiden"

På pappa Alvars sida var det Hössna och Dalstorp som gällde. Men även förgreningar uppåt Göteve och Kinnarp, i Skaraborgs län. Och på mammas sida gränstrakterna mellan Sjuhäradsbygden och Jönköpings län. Grönahög, Gällstad och ner mot Norra Unnaryd.

Jag har sparat flera knallar på både mammas och pappas sida, säger hon, och berättar om en knalle som, under lite oklara omständigheter, dog uppe i

Värmland.

Emigranter är väl något vi alla har stött på. Och Monicas släkt är inte något undantag. Det var många som tog "klivet" över Atlanten, i slutet av 1800-talet.

Genom en gemensam syssling, i Ulricehamn, har Monica nu fått kontakt med en man i Stockholm, som visat sig vara en ivrig forskare. "Vi är ju inte släkt, men släkt till slakten" säger hon, "och har tagit upp kontakten via telefon och mail. Han har haft mycket intressant att berätta om emigranterna som, i vårt fall, huvudsakligen kom från Hössna, och deras öden efter ankomsten till USA, där de flesta Hössnaborna kom att bosätta sig i staten Rhode Island."

Monica bor, sedan nästan trettio år tillbaka, tillsammans med sin man, Bengt Öhnell, i en villa i Timmele, då de inte tillbringat tiden i sitt lilla mysiga, röda fritidshus, på släktgården Djupedal, i Hällstad. De har två utflugna barn.

GRANNFÖRENINGAR

Falbygds Släktforskarförening
<http://fsfalbygden.se>

Borås Släktforskare
www.borasslaktforskare.se

Kinds Forskarklubb
<http://www.kindsforskarklubb.se>

Marks Härads Släktforskarförening
www.mhsf.se

Klipp från Rötter

Vi hälsar Herrljunga Släktforskare välkomna som förbundets 168:e medlemsförening. Föreningen är nystartad och har ännu så länge endast 16 medlemmar, men har naturligtvis ambitionen att växa, bland annat genom en egen hörna på biblioteket.

INBJUDAN FRÅN KINDS FORSKARKLUBB

Kinds Forskarklubb fyller 25 år. Det firar vi den 7:e oktober kl 13 på Torpa. Då hälsar vi Ulricehamnsbygdens Forskarklubb hjärtligt välkomna.

Presentation av "Torpa kyrkobok" Elisabeth Renström från Sveriges Radios "Släktband". Torpas "Höstbuffé" serveras, 250 kr per person. OSA senast den 21 sept. till Ingrid 0325-611135 eller ingridskonaback@hotmail.com

Clas August Ekberg

- ett skräddarliv -

Text: Maj-Britt Johansson

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb har genom Eva Ohlsson i Gislaved, fått ta del utav ett dokument, bestående av femtio prydligt handskrivna sidor, där en man vid namn Clas August Ekberg, på sin ålders höst, skrivit ner hela sitt fängslande och innehållsrika liv. Nu vill vi gärna låta läsarna av vårt medlemsblad ta del utav ett sammandrag.

Berättaren föddes den 9 augusti 1872, i Börstigs socken, Skaraborgs län. Fadern Gustaf Larsson var som ogift skräddare i Kinneved, men då han gifte sig inköpte han en liten gård, på ett 16 dels mantal, i en utkant av Börstig. Priset var 1500 riksdaler. Men eftersom han ägde knappt halva köpesumman, måste resten lånas av en välbärgad bonde i byn, mot revers.

Ekarp, Skattegården, som stället hette, var helt klart intet någotmönsterjordbruk. Åkrarna var steniga, jorden vattensjuk, huset knappt beboeligt vintertid, och vägen dit var dålig. Ekberg berättar mycket målande om allt slit och all försakelse, från föräldrarnas sida, för att förbättra det här dåligt skötta stället. De köpte, första året, en ox och en ko, vilka användes som dragare då de små åkerlapparna brukades. För övrigt var det spett och spade som gällde. Utsäde köptes på kredit. Men då hösten kom, och det skulle betalas, fanns ingenting att sälja från gården, utan fadern måste gå hos bönderna och sy för att kunna skrapa ihop pengar, både till utsädet, och till räntan på lånet.

Tre barn föddes på gården. Clas och två bröder, varav Clas var mellanpojken. Fem personer skulle ha sitt bröd.

Så småningom blev det väl bättre. "Då jag var fyra år" skriver han, "byggdes en ny stuga på två rum och kök. Då kom sockenborna, de som hade gott om skog, körande med var sin stock, emot att far gjorde körhjälp. Far skaffades grisar, får och höns. De odlade lin och hampa. Mor spann och vävde till både säng- och gångkläder, och far sydde. Under vintern, och lugnare perioder sydde far också ute hos bönderna. Så snart vi barn kunde lära oss, fick vi börja sticka vantar och strumpor. Vi fick också tidigt lära oss att sy.

Men det var så mycket otur. En ko dog vid kalvningen, en satte en potatis i halsen och dog, och en gris ramlade i brunnen och drunknade. En äldre man rådde då far att, under tystnad, slå en orm, borra ett hål i tröskeln till fähuset, stoppa ner ormen, och slå en plugg i

hållet. Då skulle oturen gå bort. Det var mycket skrock.

Mor var en gudfruktig kvinna. Hon både började och slutade sin arbetsdag med att läsa ett stycke i bibeln, och be en bön. Och hon förmanade oss barn att undvika allt som syndigt var. Jag började skolan då jag var nio år. Storebror, Sanfrid, var elva år men började samtidigt. Mor hade lärt oss läsa, så vi kunde redan läsa rent. Det var en halv mil att knoga och gå varannan dag. På vintern hade vi träskor, på sommaren gick vi barfota. Vi hade ett par skor, men de användes bara då vi gick till kyrkan."

I början av maj månad, år 1883, lämnade lille Clas barndomshemmet för att bli "passhjälp" åt en morbror, vid namn Johannes. Han var då knappt tolv år gammal.

"Jag var glad" skriver han "då jag traskade iväg med mina tillhörigheter hoprafsade i ett litet knyte. Jag hade inte slutat skolan, men skulle få fritt att läsa mina läxor. Dessutom var jag lovad fina kläder, bra mat, och lätt arbete. Men ingenting stämde. Morbror Johannes hade en stor gård. Där var mycket arbete från tidig morgon till sena kväll, och Johannes var snål och girig. För det mesta blev jag väckt före fyra på morgonen. Sedan åt vi bröd med ost eller härsket fläsk. Smör nändes de inte hålla sig med. Det skulle säljas, och pengarna sättas på banken. Dagens arbete slutade ofta inte förrän klockan tio på kvällen. Tid att läsa läxor fick jag stjäla mig till. Stryk fick jag aldrig, men skäll och ovet i tid och otid. Jag växte ingenting på hela tiden där, och Johannes undrade ofta vad det skulle bli för en stackare av mig. Efter tre och ett halvt år fick jag nog, och rymde hem till mina föräldrar, vilket ställde till med stor uppståndelse. Inte ett öre hade jag fått av Johannes på hela tiden. Nu krävde han till och med tillbaka kläderna jag fått av honom. Men far såg till att jag slapp gå tillbaka till Johannes. Det var huvudsaken."

För Clas, som nu hunnit bli femton år, blev det istället en nydrängplats. Där fick

han 50 öre om dagen, bra mat, och kunde sova till klockan sex varje morgon. Rena himmelriket. Förutom lönen skulle han dessutom få ett skålpund ull, sex alnar väv och ett par stövlar. Då han efter ett år slutade sin tjänst där, fick han, eftersom han inte tagit ut något på hela tiden, hela 45 kronor i handen, och kände sig som en mycket rik yngling. Hade aldrig tidigare sett så mycket pengar.

Men nu hade han bestämt sig för att bli skräddare, precis som sin far och sin äldre bror.

"Jag blev antagen hos skräddarmästare Hallin i Dalum, på ett treårigt kontrakt" skriver han. "Jag fick mat och husrum, men ingen lön."

Clas Ekberg och sonen Anders (längst t.v.)

Efter de åren blev han något av en vandrande gesäll. Sydde åt olika mästare i Falköping, Skara, Göteborg, Vimmerby och Hjo. Gemensamt för alla var dålig betalning och obegränsad arbetstid. Vid bråda tider, som före jul och midsommar, tvingades man sy dygnet runt, med några timmars sömn på skräddarbordet, då man blev för sömrig. Men kamratandan var bra, och eftersom arbetet mestadels utfördes på gårdarna, hos beställarna, var maten god vart man kom. Särskilt då det var lite yngre folk. Där var det renligare och aptitligare, och där fanns ofta vackra döttrar och trevliga pigor. På ett ställe blev han faktiskt erbjuden att bli måg, men han tyckte tösen var för ung, och så hade han ju redan en fästmö. Han hade träffat, och blivit kär i en flicka som var hemma från Amerika och hälsade på. Hon skulle en dag komma att bli hans hustru.

Sista anställningen blev i Motala. Nu kände han sig mogen att skaffa eget skrädveri. Det kom att bli i Trädet, där han fick hyra två rum i ett nybyggt hus. Och även äta hos värdfolket, för en krona om dagen.

"Jag hade bestämt arbetslönen till åtta kronor för en kostym. Billigare kunde jag inte sy. Då får du inget arbete, sa folk. Andra syr ju för fem. Men jag hann knappt få min verkstad i ordning, förrän folk kom med tyg och ville ha sytt. Det gick så bra att jag kunde anställa en medhjälpare."

Vi är framme vid år 1903, och Clas Ekberg är 30 år gammal. Nu kan man tycka att han kunde slagit sig till ro. Men det blev, trots att det fanns arbete i överflöd, bara ett år i Trädet. Ödet och reslusten ville annorlunda. En annan orsak var säkert att hans fästmö åter igen var över i USA. Så nu hade han beslutat sig för att också resa till Amerika. Tog kontakt med Lunnardlinjens kontor i Göteborg, skickade handpenning, och fick plats reserverad på den sista turen före jul, med beräknad ankomst till

Boston två dagar före julafton.

"Jag hade mycket arbete påtänkt. Vi fick arbeta nästan dygnet om för att bli färdiga tills jag skulle resa. Mina inventarier ville jag inte realisera bort till underpris. Om jag inte skulle trivas i USA, tänkte jag, då reser jag hem, och då är det bra att ha dem kvar. Möblerna fick stå kvar hos min hyresvärd, skrädvarerkytgen tog min kusin hand om, och min cykel sålde jag två timmar innan jag steg på tåget. Då kände jag mig både sliten och trött.

Några vänner och ett par kusiner var vid stationen och sa adjö. Vi vinkade så länge vi såg varandra. Första dagen gick resan bara till Falköping, för att nästa dag fortsätta till Göteborg. Där, på emigrantkontoret, var det en del att utträta. Jag tillhörde landstormen och hade måst söka Kunglig Majestäts tillstånd att få utvandra ur riket. Det papperet lade jag fram tillsammans med utflyttningsbetyget till USA, och fick sedan svara på en del frågor: "Hade jag arbete i Amerika? Sökte jag arbete? Hur mycket pengar hade jag med?" Jag hade

75 kronor, som jag visade upp. De ville också ha adressen, dit jag ämnade mig, i Providence. Biljetten till nämnda stad kostade 130 kronor. Sedan den var betald var man klar för avresa, nästa dag. Jag hade i färskt minne min hemfärd från Motala, för ett år sedan, då jag reste med båt från Hästholmen till Hjo. Vätern var väldigt upprörd, och vi blev försedda med varsin spann då vi steg på båten. De kom verkligen till användning. Folk var sjösjuka och kräktes hela tiden. Blir det så, då blir det ingen trevlig resa, tänkte jag"

Clas Ekberg med familjen

Fortsättning följer i nästa nummer

Gökotta vid Årås

Det har ju blivit lite av tradition att hälsa forskarklubbens medlemmar välkomna med på gökotta, någon gång under våren. I år var platsen Årås i Kölingared, och dagen den 20 maj. Elva personer mötte upp på parkeringen, intill resterna av Årås nedfallna ladugård.

Text: Maj-Britt Johansson

Vår vandring kom delvis att gå längs den iordningställda "Vildmarksleden". Förbi den månghundraåriga eken, som säkert ruvade på mycket som den hört och sett genom åren. Årås, som sägs ha anor ända ner mot medeltiden, har genom seklerna haft ett stort antal ägare. Mellan åren 1837-1879 ägdes gården av en friherre, vid namn Gustaf Pfeiff. Han gjorde, fick vi veta, stora förbättringar av gården. Bland annat odlade han upp mossarna uppe i skogen. De gav så rikliga skördar att man byggde flera lador på platsen. Nu har dock skogen erövat den en gång så bördiga jorden, och av ladorna ser man bara en del grundstenar. Precis som fallet är med Ladubacken, i folkmun "Labacken", en backstuga uppförd omkring 1870, som bostad åt änkor, ensamma mödrar, eller familjer som av någon orsak blivit bostadslösa. De som hyrde på Labacken arbetade framme på Årås. Männerna som statkarlar, kvinnorna ofta som mjölkerskor. Först att flytta in i stugan var en man vid namn Josef Nilsson (f. 1816). Han kom flyttandes från Knätte, tillsammans med hustru Eva Larsdotter och dottern Amanda. Den siste som bebodde stället var Karl Johan Lund f. 1857. Han avled den 28 september 1928. Efter det blev stugan öde.

Och nu är den helt uttraderad. Men ett stort antal människor har bott där, kortare eller längre perioder av sina liv. Om dem skulle finnas mycket att berätta.

På en kulle intill låg en gång ett lusthus, och strax därintill en källa med ett naturligt stenat utrymme. Där kylde punschen, som serverades i lusthuset. Och där förvarade tjänstefolket, som arbetade på mossen, sin medhavda mat. Källan pralar fortfarande, men av lusthuset finns bara sex stora stenbumlingar, en gång underrede till huset, kvar. Här passade vi på att plocka fram kaffekorgarna, medan bofinkarna drillade, och bäst av allt, göken gol nere i kanten av den vidsträckt "Vitamosse"!

Som extra bonus fick vi, "då vi gått i mål", också tillträde till gårdens ståtliga huvudbyggnad. Ett artonhundratalshus, i tre våningar och med sexton rum. Skönheten hade väl flagnat, men nog kunde man med lite fantasi tänka sig vilka utsökta middagar och lysande fester, som försiggått där i de stora salongerna. Och nu har några eldsjälur planer på att rusta upp den här gamla ärevärdiga byggnaden. Verkar spännande!

Glöm inte
att titta på
Kopplingen i
Ulricehamns
Tidning
på tisdagar!

Program hösten 2012

September

20/9 **Börja släktforska? Hur gör man?**

Välkommen till en informationsträff om släktforskningens spännande värld - **Konkordiahuset kl 18:00**

Höstens kurser: Släktforskning nybörjare - Släktforskning fortsättning - Anmälan till Vuxenskolan tel 0321-350 22

Oktober

7/10 **Inbjudan till Kinds Forskarklubbs 25-års jubileum.** Det firas den **7:e oktober kl 13** på Torpa. Presentation av "Torpa kyrkobok" med Elisabeth Renström från Sveriges Radios "Släktband". Torpas "Höstbuffé" serveras, 250 kr per person. Anmälan **senast den 21 september** till Ingrid 0325-611135 eller ingridskonaback@hotmail.com

13/10 **Släktforskardagen i Borås**

November

10/11 **Arkivens Dag**

Informationsträff om Centralarkivet i Tingshuset
Konkordiahuset kl 18:00

22/11 **Nattmän, rackare och resande – en släktsaga**

Kaj Jensen, berättar om folket längst ner på samhällsstegen.
Konkordiahuset den 22 november kl 18:00 (se även sid 3)